

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АНТИМУСУЛЬМАНСЬКИХ СТЕРЕОТИПІВ У КАНАДСЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

У статті аналізуються особливості використання етнічних стереотипів щодо мусульман у канадських медіаджерелах, розглядаються способи їх лексичної репрезентації у контексті медіакультури Канади, порівнюється зображення мусульман у різних типах видань, досліджуються спроби нівелювання антимусульманських стереотипів у медіасередовищі Канади.

Ключові слова: *стереотип, етнокультурний стереотип, антимусульманський стереотип, стереотипізація, упередження, медіадискурс.*

З початком нового тисячоліття у ЗМІ різко змінилося висвітлення питань, пов'язаних із ісламом. Після подій 11 вересня 2001 року мусульманська тематика стала однією з основних у західному медіадискурсі. Особливих змін зазнали способи зображення мусульман та формування у аудиторії мас-медіа негативного ставлення до них. Негативізація образу мусульман у західній культурі сприяла виникненню нових мовних та позамовних способів їх репрезентації у медіадискурсі, у тому числі і за допомогою стереотипів.

Актуальність дослідження пояснюється складною природою феномену етнічних стереотипів, а отже, міждисциплінарним інтересом, який проявляють представники дискурс-аналізу, етнолінгвістики, комунікативної лінгвістики, лінгвокультурології, психолінгвістики, теорії мовної комунікації, медіалінгвістики, соціології та ін., до процесу стереотипізації етнічних груп та його лінгвістичної репрезентації.

Метою дослідження є особливості мовного оформлення етнічних стереотипів щодо мусульман у друкованих медіаматеріалах Канади, аналіз їх емотивної складової, розгляд маніпулятивної складової впливу антимусульманських стереотипів на читачів канадських медіаматеріалів, способи подачі інформації щодо подій за участю мусульман у різних виданнях, порівняльний аналіз статей на мусульманську тематику у «об'єктивній» та «жовтій» пресі Канади.

Стереотипізація як інструмент соціального пізнання світу, який дозволяє спрощувати соціальне оточення людини, категоризувати соціальну інформацію, утворює оцінну поляризацію соціальних груп і виконує функцію схематизації та спрощення [Шведова 2008, с. 11]. Продуктом цього процесу є стереотип – фрагмент мовної та концептуальної картини світу, що має логічну форму судження та здатність спрощувати і емоційно приписувати певній групі осіб певні установки, або відмовляти їм у них [Красных 2002, с. 179]. Стереотипи становлять найпростіші елементи суспільної психіки і є частиною оцінних думок, що характеризують людину в певному соціумі, а саме тому є національно і культурно специфічними [Белова 2002, с. 45].

Оскільки стереотип – це ментальне утворення, яке, проте, має вербальне втілення в мові та мовленні, то дослідники стереотипів аналізують письмові та усні джерела,

що містять стереотипи, а саме слова і фрази, що їх відображають. Лінгвістичний аналіз стереотипів у рамках когнітивного підходу доповнюється культурологічним аналізом [Ляшук 2006, с. 275]. Тому предметом розгляду при дослідженні стереотипізації виступають лінгвістичні механізми, що реалізують і супроводжують стереотипні висловлювання в дискурсі.

Стереотипи розрізняються за ступенем раціональності / ірраціональності інформації, яка в них міститься, і, отже, передається аудиторії, на яку орієнтуються медіаджерела. Цей аспект найбільш важливий з точки зору ефективності комунікації. Якщо стереотип більшою мірою правдивий, то він полегшує орієнтування комуніканта в ситуації міжкультурного спілкування. Якщо ж він не відповідає дійсності, то опора на нього тягне за собою комунікативні невдачі [Schaff 1991, с. 79].

Медіадискурс включає в себе усю сукупність лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів, комунікативний простір функціонування певного текстового матеріалу, його культурний, етнічний, соціальний контекст, підтекст, тощо. У медіадискурсі інформація оформлюється за допомогою мовних та позамовних засобів таким чином, щоб утворити повідомлення, яке сприйметься загальною аудиторією як істинне та справить на неї необхідний вплив [Силантьєв 2010, с. 79]. Тому для медіамови характерне використання багатьох видів стереотипів, серед яких етнічні стереотипи займають одну з ключових позицій.

Етнічні стереотипи як стандартизовані та схематизовані уявлення представників одного народу щодо іншого є невід'ємною частиною концептосфери соціуму. Утворення етнічних стереотипів у медіадискурсі базується на системі соціальних упережень, що набувають нових значень у певній комунікативній ситуації або в умовах міжкультурних взаємодій [Levey, Modood 2009, с. 436]. Вербалізація етностереотипів відбувається за допомогою як окремих лексичних одиниць, так і фразеологізмів, речень, які проходять лексикалізацію й ідіоматизацію, та відтворюються автоматично в мовленні при наявності певних асоціацій у комунікативній ситуації [Городецька 2003, с. 6].

Етностереотипи як оцінні судження про представників інших етносів, які використовують журналісти, відображають специфіку сучасної самосвідомості націй та етносів, етнічну картину світу, характерну для сучасної політичної ситуації [Левченко 2001, с. 42]. Етнічні стереотипи завжди несуть емоційне навантаження, що може як допомогти, так і зашкодити подальшому сприйняттю об'єкта стереотипізації. Етнічні стереотипи відображають розбіжності в культурному досвіді тих чи інших етнічних груп [Гудков 2001, с. 20]. У західних мас-медіа за їх допомогою особливо часто ілюструється мусульманське питання.

Етнічні та, зокрема, антимусульманські стереотипи, а також їх репрезентація у медіаматеріалах, розглядаються у роботах таких дослідників, як П. Браматат, Д. Сейджак, Д. Хеллі, Х. Гудфар, Ш. МакДоноу, Дж. Гудел.

Вивчення стереотипізації медіаматеріалів, яка стосується мусульманського питання, набуло значних обсягів внаслідок швидкого зростання антимусульманських поглядів у західних країнах, «медіавійни» проти представників ісламу та утворення і поширення великої кількості етнічних стереотипів щодо мусульман. Після виводу

військ США з Іраку у частині світових медіа намітилася тенденція до лібералізації мусульманського питання, проте ситуація знову загострилася після терактів у Парижі наприкінці 2015 року.

Оскільки медіаджерела різних англomовних країн зображують мусульман по-різному, в залежності від соціальної та етнічної специфіки конфлікту, ми б хотіли зупинитися на особливостях репрезентації мусульман у медіадискурсі Канади.

На процес формування та функціонування антимусульманських стереотипів у Канаді впливає декілька факторів. Завдяки географічній близькості до США та схожості економічного та соціального розвитку цих двох країн Канада теж є країною, якій властиві інтенсивні міграційні процеси. Кількість мігрантів із країн Близького Сходу становить приблизно 11%. Канада також підтримувала США у «Війні проти тероризму» (*War on Terror*), яка була оголошена після подій 11 вересня [Gudel 2002]. Така підтримка призвела до зростання ісламофобії (проявів страху або ненависті до ісламу), що, в свою чергу, вплинуло на стереотипність репрезентації мусульман у канадських ЗМІ.

Визначною особливістю соціального простору Канади, у порівнянні з іншими англomовними країнами, є те, що Канада утворилася з двох колоніальних народів – «засновників» (і більшості їх релігійних традицій) – англійців і французів. На сьогодні у країні є дві офіційні мови; також була прийнята доктрина мультикультуралізму. Усі ці фактори сприяють більш помірному ставленню до мігрантів, оскільки вони теж захищені доктриною мультикультуралізму й мають право зберігати та розвивати власні культурні традиції на території Канади [Bouchard 2007]. Взагалі канадці дуже поважно ставляться до положень доктрини мультикультуралізму, на ній збудована велика частина внутрішньої політики країни. Це, у свою чергу, впливає на більш стриманий характер висловлювань стосовно етнічних спільнот у пресі в порівнянні з пресою США.

Однак, зважаючи на те, що велика кількість населення Канади має французьке коріння, події у Парижі наприкінці 2015 року набули широкого висвітлення як у франко-, так і в англomовній канадській пресі. При цьому порівняно невелика кількість видань зайняла відсторонену, неупереджену позицію щодо мусульман – як правило, риси невеликої групи представників «Ісламської Держави», що скоїли теракти та вбивства, переносилися на мусульман як етнічну групу в цілому. Приклади загошення негативної стереотипізації мусульман у пресі Канади після терактів у Парижі будуть наведені нижче.

Відповідно до спеціальної доповіді Національної ради канадських мусульман (NCCM), вияви ворожості стосовно мусульман прийняли різні форми в різних країнах. Можна помітити, що у період між 2010 та 2015 роками в Канаді ворожі дії, спрямовані проти мусульман, проявлялися швидше у формі образ, погроз і нападів на місця релігійного поклоніння, ніж у фізичній агресії. Проте після терактів у Парижі наприкінці 2015 року рівень проявів антимусульманської агресії у Канаді значно зріс: зареєстровані випадки побиття чоловіків-мусульман, зовнішність яких відповідає стереотипному образу мусульманина (чорняве волосся, довга борода, смаглява шкіра, темні очі, традиційний одяг). Також у перші декілька місяців після паризьких терактів фізичних атак зазнали жінки-мусульманки, що носять хіджаби або бурки, які

також є стереотипним образом та характерною рисою мусульманок в уяві пересічних громадян Канади через медійні стереотипи [NCCM Report 2015].

Завдяки тому, що канадська імміграційна політика надає перевагу мігрантам із закінченою вищою освітою, а також із професійними навичками, мусульмани, які отримали дозвіл на роботу або проживання впродовж останніх десяти років, як правило, походять із соціальних класів середнього і вище середнього рівня [McDonough and Hoodfar 2005, с. 136]. Незважаючи на таку політику стосовно мусульман-переселенців, найвищий рівень безробіття у Канаді зафіксований саме у мусульманській спільноті – це 14,4%. Дослідники міграційних процесів пояснюють цей феномен неоднаково. П. Брамадат і Д. Селджак вважають, що високий рівень безробіття серед мусульман у Канаді свідчить про стереотипне сприйняття цієї етнічної групи суспільством, яке з особливою підозрою ставиться до мігрантів з Близького Сходу [Bramadat, Seljak 2005, с. 79]. На противагу цій думці, Дж. Бушар наголошує на нижчому рівні освіти та кваліфікації мусульман у порівнянні з місцевим населенням і зауважує, що деякі з них не бажають адаптуватися та проходити додаткову професійну атестацію або підтверджувати диплом про вищу освіту [Bouchard 2007, с. 2].

Полярний підхід до сприйняття мусульманської спільноти як частини канадського суспільства впливає і на зображення цієї етнічної групи в медіаджерелах. Той самий факт або подія за участю мусульман може описуватись у різних виданнях з кардинально різних точок зору. Наприклад, зразу на наступний день після терористичних атак у Парижі наприкінці 2015 року у містечку Пітерборо невідомі здійснили підпал мечеті. Більшість видань відреагували на новину стримано; на лексичному рівні це виражається шляхом використання нейтральної, емотивно ненавантаженої лексики:

Last month a firebomb was placed in one of the windows of the mosque, one day after the attacks in Paris, for which the Islamic State of Iraq and Syria claimed responsibility. The arson was one of a string of anti-Muslim assaults in Ontario that followed the bloodshed in the French capital [CBC News Canada, November 15, с. 2015];

У вищенаведеному прикладі наявні «стандартні» словосполучення для статей на мусульманську тематику, які запускають у читачів механізм розпізнавання (*attacks in Paris, Islamic State of Iraq and Syria, anti-Muslim assaults*). Такі словосполучення розподілені у тексті статті рівномірно, а отже, формують перше враження читачів про тематику статті. Єдиним емоційним елементом, який висловлює негативне ставлення автора до зображення подій, є лексична одиниця *bloodshed*, яка здатна справити потрібний вплив на читача.

Деякі мас-медіа із засудженням зобразили вищезгадані злочинні дії:

I'm not a Muslim, however I am sorry to hear this has happened to your place of peace and worship. As a Canadian I am ashamed that this hatred has been bestowed upon you [Buzz Feed News Canada, November 15, с. 2015].

Автор використовує насичену емоціями лексику, речення у статті максимально короткі, експресивні, стиль написання висловлює обурення як автора, так і осіб, у яких бралися інтерв'ю. У цьому випадку ми спостерігаємо позитивну імплікацію стереотипів щодо мусульман, оскільки мусульманська мечеть у статті зображується за допомогою світлого образу: *place of peace and worship*.

Проте невелика кількість видань, що належать до жовтої преси, зробили спроби ескалації конфлікту та звинуватили самих мусульман у зв'язку з підпалом мечеті. Локальне видання "The Beaverton" від 16 листопада 2015 р. вийшло зі статтею про те, що представники Ісламської Держави нібито відправили подарунок підпальникам та подякували за знищення мирних, а, отже, не потрібних їм мусульман:

"Thank you, anonymous hate mongers," the note read, "for helping to promote our brand of violence with efficiency and grace. You have terrified innocent men, women, and children; you have taken safe spaces away from people who need them; and you have strengthened the ideology of West-vs-East, of Christian-vs-Muslim, that we rely on to sow unrest. It's such a wonderful surprise to meet Westerners who hate peaceful Muslims as much as we do" [The Beaverton, November 16, 2015].

Автор статті розбухує протистояння східної та західної культур, поляризує релігійні групи християн та мусульман шляхом використання прямого лексичного протиставлення (*West-vs-East, Christian-vs-Muslim*), а також негативно забарвленої лексики (*violence, terrified, unrest, hate*). При цьому, насилля приписується Ісламській Державі у вигляді метафоричного «бренду», просування якого хтось займається замість них. Повідомлення структуроване таким чином, що перше речення сприймається як урочиста подяка, яка згодом трансформується у відверте глузування. Проте, кінець повідомлення справляє на читачів неочікуване враження – мусульмани Ісламської Держави ненавидять звичайних мирних мусульман. Таке твердження розриває стандартний стереотипний шаблон про те, що всі мусульмани так чи інакше пов'язані з тероризмом, і змушує читачів замислитися про роль мирних мусульман у конфліктах та терористичних атаках.

Деякі канадські видання навмисно перекручують факти і звинувачують усіх без винятку мусульман у тих кривавих подіях, які відбувалися за участю декількох десятків їх радикально налаштованих одновірців. Така тенденція сприяє поляризації мусульман у цілому як етнічної групи та застосуванню до них стереотипу відповідальності за дії ісламських терористичних організацій. При цьому, коли самі представники мусульманської спільноти намагаються пояснити, що їх не варто ототожнювати з представниками радикального Ісламу, медіаджерела умисно подають таку новину разом із фактами злочинних дій терористів, маніпулюючи сприйняттям читача. Цей феномен наявний у статті, наведений нижче:

Love for all, hatred for none is not the first six words that pop into most people's minds when they see the many merciless acts committed throughout the world in the name of Islam.

Whether it's planes flying into the World Trade Centre in New York City, Boko Haram kidnapping 276 schoolgirls in Nigeria, the Taliban shooting 14-year-old human right's advocate Malala Yousafzai in the head in Pakistan or the beheadings, live burnings and mass executions perpetrated by the Islamic State of Iraq and Syria, a person would be forgiven for thinking new depths of depravity are plumbed every day in the name of Islam [Amherst News, February 10, 2015].

Стаття стосується промови одного з проповідників, який намагався донести до аудиторії, що Іслам є мирною релігією, а радикали викривлено сприймають поняття

джихаду і насправді порушують, а не виконують приписи Корану. Проте, як бачимо, автор статті умисно згадує найвідоміші події, до яких були причетні ісламські терористи, і які вже вкорінилися у свідомості західних читачів у якості стереотипів (*World Trade Centre, 276 schoolgirls kidnapping, Malala Yousafzai shooting*). Автор також маніпулює виключно яскравими негативними образами, вживаючи емоційно насичену лексику (*live burnings, mass executions, kidnapping*), що сприяє негативізації образу мусульман в цілому, ототожненню їх з терористами, причетними до згадуваних подій. Згадка найменувань відомих терористичних організацій (*Boko Haram, Taliban, the Islamic State of Iraq and Syria*) запускає механізм «спускового гачка» у свідомості читачів, і викликає перенесення стереотипного образу цих ісламських організацій на об'єднання мирних мусульман. Статтю завершує яскрава метафора, що відкрито позначає Іслам як «чужу», ворожу релігію та відокремлює її та її представників від західного світу (*new depths of depravity are plumbed every day in the name of Islam*).

Через велику кількість етнічних французів у Канаді події у Франції за участю радикальних мусульман сприймаються особливо гостро. Наприклад, вбивства працівників видання “Charlie Hebdo” на початку 2015 року через появу у цій газеті карикатур на пророка Мухаммеда, звісно, обурили весь світ. Проте канадські медіаджерела зобразили події лише з однієї точки зору, наприклад, філія видання “The Compass” у Квебеку:

The paper’s brazen willingness to poke the bear of Muslim fanatics, by satirizing about the Prophet Mohammed and printing images of him, appears to be the reason two violent and demented young men rushed into the newspaper’s office and wreaked their revenge. All the while they were engaged in such unholy work, they were chanting in praise of their god. It’s doubtful any god was on their side. It would be a minority of Canadians who agree with many of Charlie Hebdo’s editorial decisions. But, certainly the vast majority of Canadians would support the newspaper’s right to exist [The Compass, January 12, 2015].

Автор статті говорить про свободу висловлювати власні погляди і виправдовує цим поведінку журналістів, проте забуває про релігійні свободи, які вони порушили. Таке порушення свобод описується за допомогою евфемізму *satirizing... and printing images*, що, як відомо, є досить суттєвою девіацією від фактів. Мусульмани-нападники зображуються за допомогою емоційних засобів виразності *violent and demented*, автор відверто глузує над богом, у якого вони вірять, відмежовуючи його від «свого» бога за допомогою лексичної одиниці *their (their god)*. Таким чином, у статті наявний чіткий поділ на «Своїх» і «Чужих», який завершується припущенням, зробленим за більшість канадців (*the vast majority of Canadians would support the newspaper’s right to exist*).

Деякі видання, навпаки, намагаються об'єктивно та відсторонено зобразити стереотипне ставлення до мусульман, яке все ще має місце у Канаді. Наприклад, одна з жінок-мусульманок, яка є членом консервативної партії, зауважує, що через прагнення набрати якомога більше голосів її колеги ведуть популярну антимусульманську кампанію:

Urz Heer, a turquoise scarf covering her hair, chastised her fellow Conservatives and party leadership, saying the campaign unfairly targeted her community.

“This party worked actively and aggressively against my people,” she said <...> “For the first time I felt like I didn’t belong here and this was my country,” she said, her voice breaking. Two issues – a ban on wearing face veils during citizenship ceremonies and a proposal for a tip line on “barbaric cultural practices” – were controversial policies put forward by the Tories during the campaign [The Canadian Press, May 27, 2016].

Бачимо, що видання “The Canadian Press” також реагує з прихованим обуренням, хоча й намагається бути об’єктивним джерелом інформації. Висловлення позиції автора статті є помітним у використанні експресивних образів стану жінки-мусульманки (*her voice breaking, chastised... party leadership*). У цій статті також наявний поділ на «Своїх» і «Чужих», проте він зображується як стереотип, якого бажано уникати, оскільки жінка називає Канаду *my country*, а мусульман, одночасно з цим – *my people*, наголошуючи на опозиції не *Canadian-Muslim*, а *Conservatives-Muslims*. Таку позицію схвалює і автор статті, оскільки бере в лапки образливу для мусульман цитату «*barbaric cultural practices*”, що стосується ставлення політиків-консерваторів до їх традицій.

Медіаджерела великих міст, які є центром суспільно-політичного життя Канади, останнім часом наголошують на загрозливих тенденціях відокремлення мусульман від інших членів суспільства країни. Такий факт є порушенням доктрини мультикультуралізму та рівних прав усіх без винятку громадян. Видання “Toronto Star” нещодавно розмістило публікацію про наслідки ісламських терактів у світі для мусульманської спільноти з Торонто:

Toronto’s Muslim communities, feeling ostracized after 9/11, were stigmatized in the trials’ immediate aftermath and the government did little or nothing to bridge that divide [Toronto Star, May 29, 2016].

За допомогою слів з образним навантаженням автор наголошує на різко негативному ставленні суспільства до фокус-групи *Muslim communities* за допомогою лексичних одиниць *stigmatized, ostracized*, що містять сильний образний компонент. Також використовується метафоричний евфемізм *bridge that divide*, який досить помірно зображує ізоляцію мусульман у стереотипній групі «Чужих», називаючи її «поділом».

Особливо популярною у виданнях, які вважаються об’єктивною пресою, є тема розвінчання особливо вкорінених та яскравих стереотипів щодо мусульман. Наприклад, стандартний образ мусульманина, який вже більше 10 років культивується та нав’язується мас-медіа, включає в себе такі обов’язкові елементи, як головний убір, борода та вуса, довгий традиційний одяг. Медіаджерела Канади запозичили цей образ з американських видань на початку 2000-х років. Проте наразі деякі журналісти намагаються пояснити, що стереотипний образ мусульманина-терориста не варто отожднювати з переважною більшістю пересічних мусульман:

“You see a guy with a beard, a practising Muslim, and you think he’s a terrorist. That’s the image that’s out there, but that’s not really what Islam teaches us.” [Midland Mirror, September 15, 2011].

Вищенаведений приклад зображує стандартну схему сприйняття мусульман представниками західного світу. Вони вибудовують логічний ланцюг: *a guy with a*

beard – a practising Muslim – a terrorist, і у такий спосіб сприймають усіх мусульман, отожнюючи їх із терористами. Автор статті наголошує, що подібний стереотипний образ не відповідає дійсності, давно не є актуальним і призводить лише до загострення етнічних конфліктів.

Підсумовуючи результати дослідження антимусульманських стереотипів у медіадискурсі Канади, можна дійти декількох висновків. По-перше, через особливості міграційних процесів у минулому та тісні зв'язки як із медіакультурою Сполучених Штатів, так і з європейськими виданнями (особливо французькими), канадські медіа-стереотипи щодо мусульман містять стандартні образи «терориста» та «жінки у хіджабі». Журналісти пильно відстежують скоєні теракти у Північній Америці та Європі і висвітлюють такі події, як правило, в упередженій спосіб. Мусульмани-терористи ототожнюються з мусульманами як етнічною групою взагалі, а відповідальність за їх дії покладається на мусульман, найближчих до канадських журналістів. По-друге, у мас-медіа Канади одна і та сама подія може зображуватись із кардинально різних точок зору, оперуючи як негативними, так і позитивними стереотипами щодо мусульман. Позиція видання залежить від політичної сили, якій воно симпатизує, ступеня об'єктивності журналістів, регіону та ставлення редакції до етнічних питань у цілому. По-третє, у канадській пресі помітні тенденції до розвінчання стандартних стереотипів щодо мусульман та полегшення конфлікту «Захід-Схід» за допомогою більш толерантного та евфемістичного зображення певних ситуацій, намагання висвітлити події об'єктивно.

Перспективою дослідження є вивчення антимусульманських стереотипів у виданнях Сполученого Королівства, порівняльний аналіз стереотипного наповнення статей на мусульманську тематику у виданнях англomовних країн, лексико-семантичних особливостей утворення стереотипів щодо мусульман та ситуацій, що вплинули на їх утворення в залежності від регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Белова А.Д.* Лексична семантика і міжкультурні стереотипи / А.Д. Белова // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: КНУ, 2002. – С. 43-54.
2. *Городецька О.В.* Національно-марковані концепти в британській мовній картині світу ХХ ст.: автореф... дис. канд. філол. наук: 10.02.04. – К., 2003. – 21 с.
3. *Гудков В.П.* Стереотип России и русских в сербской литературе / В.П. Гудков // Вестник Московского университета. – Серия 9. – Филология. – 2001. – № 2. – С. 20–24.
4. *Красных В.В.* Этнопсихология и лингвокультурология: Курс лекций / В.В. Красных. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2002. – 284 с.
5. *Левченко О.П.* Етнічні стереотипи у публіцистичному тексті // О. Levchenko. – Slowo. Tekst. Czas: Materiały Konferencji Naukowej. – Szczecin, 2001. – С. 41-43.
6. *Ляшук Н.В.* Стереотип як суб'єкт лінгвістичного аналізу / Н.В. Ляшук // Науковий вісник ВДУ ім. Лесі Українки. Серія філологічна. – 2006. – № 6. – С. 270-276.
7. *Силантьев И.В.* Дискурс и жанр // И. Силантьев. – Вестн. Новосиб. гос. ун-та, Серия: История, филология. – Новосибирск, 2010. – Т. 9, вып. 6: Журналистика. – С. 78–84.
8. *Шведова М.О.* Вербалізація образних стереотипів сприйняття часу в російській мові: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філолог. наук: спец. 10.02.02 «Російська мова» / М.О. Шведова. – К., 2008. – 19 с.
9. *Bouchard, G.* The Canadian Immigration System: An Overview. Workshop on German and European Migration and Immigration Policy from a Transatlantic Perspective: Challenge for the 21st

Century. – Toronto, 2007. Downloaded from: http://www.irpp.org/miscpubs/archive/bouchard_immig.pdf. 10. *Bramadat, Paul and Seljak, David*. Religion and Ethnicity in Canada. – Toronto: Pearson Education Canada Inc., 2005. 11. *Gudel, J.* A Post 9/11 Look at Islam. – Christian Research Institute: February 4, 2002. 12. *Helley, Denise*. Are Muslims Discriminated In Canada Since September 2001?. – INRS culture – société, 2004. – 41 p. 13. *Hoodfar H., McDonough, Sh.* The Muslim Veil in North America: Issues and Debates. – Toronto: Women’s Press, 2003. – 306 p. 14. *Levey, Geoffrey, Brahm, and Modood, Tariq*. The Muhammad Cartoons and Multicultural Democracies. – Ethnicities 9.3. – 2009. – P. 427-447. 15. *National Council of Canadian Muslims*: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nccm.ca/programs/defending-rights/>. 16. *Schaff, A.* The Pragmatic Function of Stereotypes: Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.degruyter.com/dg/viewarticle.fullcontentlink>.

*Литовченко Д., асп.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, Киев*

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АНТИМУСУЛЬМАНСКИХ СТЕРЕОТИПОВ В КАНАДСКОМ МЕДИАДИСКУРСЕ

В статье анализируются особенности использования этнических стереотипов в отношении мусульман в канадских медиа источниках, рассматриваются способы их лексической репрезентации в контексте медиакультуры Канады, сравнивается изображение мусульман в различных типах изданий, исследуются попытки нивелирования антимусульманских стереотипов в медиа среде Канады.

Ключевые слова: *стереотип, этнокультурный стереотип, антимусульманский стереотип, стереотипизация, предрассудки, медиадискурс.*

*Lytovchenko D., postgraduate
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

PECULIARITIES OF ANTIMUSLIM STEREOTYPES APPLICATION IN THE CANADIAN MEDIA DISCOURSE

The article is aimed at researching the specific features of Muslim ethno-cultural stereotypes' use in the Canadian media sources, investigating the ways of their linguistic representation within the framework of Canadian media culture, comparing the depiction of Muslims in versatile printed media, reviewing the attempts of neutralizing the Muslim stereotypes in the media discourse of Canada.

Keywords: *stereotype, ethno-cultural stereotype, anti-Muslim stereotype, stereotyping, bias, media discourse.*